

*Sygn. akt VIII U 629/17*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2017 r.

**Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

**w składzie:**

<b>Przewodniczący:</b>	<b>SSO Mariola Szmajduch</b>
<b>Protokolant:</b>	<b>Katarzyna Stefańczyk</b>

**po rozpoznaniu w dniu** 7 czerwca 2017 r. w Gliwicach

**sprawy** S. M.

**przeciwko** Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

**o** prawo do emerytury

**na skutek odwołania** S. M.

**od decyzji** Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

**z dnia** 28 lutego 2017 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu S. M. prawo do emerytury poczynając od 8 marca 2017r.

(-) SSO Mariola Szmajduch

**Sygn. akt. VIII U 629/17**

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lutego 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 887, z późn. zm.) odmówił ubezpieczonemu S. M. prawa do emerytury w niższym wieku w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem ZUS zaliczył mu jedynie 1 rok i 28 dni takiej pracy.

W uzasadnieniu organ rentowy podkreślił, że przedłożone przez odwołującego świadectwo pracy w szczególnych warunkach potwierdziło mu pracę w warunkach szczególnych na innym stanowisku niż wskazane w świadectwie pracy.

W odwołaniu od decyzji oraz w toku procesu, ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Podniósł, iż pracę w warunkach

szczególnych wykonywał w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) Przedsiębiorstwo Państwowe, pracując stale przy bieżącej konserwacji elementów składowych kotłów wodnych na terenie Elektrociepłowni (...). Nadto wskazał, iż taki charakter jego pracy wynika z zeznań świadków, o przesłuchanie których wniósł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

### **Sąd Okręgowy w Gliwicach poczynił następujące ustalenia:**

W dniu 1 lutego 2017r. ubezpieczony S. M., urodzony (...) złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Do 31 grudnia 1998r. udokumentował ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy. 60 lat ukończył w dniu 8 marca 2017r. – okoliczności te były niesporne pomiędzy stronami.

Na podstawie złożonych przez ubezpieczonego świadectw pracy organ rentowy do 31 grudnia 1998r. uwzględnił mu jedynie 1 rok i 28 dni pracy w szczególnych warunkach, tj. okres od 1 grudnia 1997r. do 31 grudnia 1998r., po uprzednim wyłączeniu okresów pobierania zasiłku chorobowego. Organ rentowy nie zaliczył odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 5 stycznia 1977r. do 30 listopada 1997r. na stanowisku ślusarza - spawacza, wobec wskazania w przedłożonym przez niego, za ten okres, świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, stanowiska niezgodnego z wymienionym w wykazie takich stanowisk. ZUS zaznaczył również, że w okresie od 27 października 1977r. do 17 października 1979r. odwołujący odbywał służbę wojskową. Natomiast po jej odbyciu wrócił do pracy dopiero w dniu 8 listopada 1979r. Podobnie przed podjęciem służby wojskowej miał przerwę w zatrudnieniu w dniu 26 października 1977r.

W okresie od 5 stycznia 1977r. do 30 listopada 1997r. ubezpieczony S. M. zatrudniony był w Zakładzie (...) Przedsiębiorstwo Państwowe. W toku procesu Sąd ustalił, iż było to przedsiębiorstwo zajmujące się wykonawstwem, na rzecz innych podmiotów, usług remontowych urządzeń pomocniczych kotłów w elektrowniach, ciepłowniach i elektrociepłowniach. Poszczególne rodzaje prac wykonywały specjalistyczne brygady składające się z fachowców właściwych do wykonywania danego rodzaju prac. Odwołujący był członkiem brygady zajmującej się remontami urządzeń umożliwiających pracę kotłów wodnych w Elektrociepłowni (...). W ramach tych prac wykonywano remonty młynów rozdrabniających miał węglowy, podajników transportujących węgiel do tych młynów i bezpośrednio do kotłów, a także odzūlaczy, które były specjalnymi podajnikami wybierającymi żużel z kotłów. Były to wszystkie urządzenia peryferyjne kotłów elektrociepłowni. Prace te były wykonywane przez brygady liczące 3 – 4 osoby, w skład których wchodził spawacz i ślusarz. Pracownicy brygad, w tym odwołujący wykonywali różne prace polegające na czyszczeniu, demontażu, spawaniu, wycinaniu, konserwacji i składaniu, które składały się na remont danego urządzenia. Odbywały się jednak one zawsze na wydziałach będących w ruchu.

W szczególności ze względu na gabaryty i sposób zamontowania opisanych wyżej urządzeń peryferyjnych kotła wodnego, remonty były wykonywane w miejscu ich posadowienia. Na każdy kocioł przypadały 2 – 3 młyny do mialu węglowego i stosowna liczba podajników. Warunki pracy tych urządzeń powodowały ich szybkie zużycie.

Z tego względu zawsze jeden z młynów nie pracował i podlegał remontowi przez brygadę odwołującego. Natomiast w jego bezpośrednim sąsiedztwie pracowały pozostałe młyny, podajniki, kocioł i odzūlacze. Po zakończeniu remontu takiego młyna był on uruchamiany, brygada przystępowała do remontu kolejnego młyna, bądź też podajnika, czy odzūlacza. Okoliczność ta wymuszała stałą pracę odwołującego, przez pełne dniówki robocze, często również w nadgodzinach, przy opisanych wyżej remontach. Przy wykonywaniu tej pracy podlegał narażeniom na takie same czynniki szkodliwe środowiska pracy, jak pracownicy elektrociepłowni obsługujący te urządzenia, co było związane z wyłączaniem jedynie niektórych z nich, przy równoczesnej pracy pozostałych. Czynnikiem szkodliwym było narażenie na działanie pyłu węglowego z młynów, pyłu pochodzącego z żużla, hałas i wysoką temperaturę, pochodzące od pracujących kotłów i urządzeń peryferyjnych. Pracownicy brygady otrzymywali od pracodawcy mleko.

Pracownicy elektrowni obsługujący te urządzenia, zajmowali stanowiska monterów kotłów i urządzeń pomocniczych.

W okresie od 27 października 1977r. do 17 października 1979r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową, po zakończeniu której wrócił do dotychczasowej pracy w dniu 8 listopada 1979r.

Z kolei w trakcie omawianego okresu zatrudnienia, od 28 stycznia 1986r. do 31 grudnia 1986r. został skierowany przez P.T.H.Z. (...) do pracy na budowę eksportową kotła atomowego w Bułgarii. Pracował tam na stanowisku spawacza i zajmował się głównie, spawaniem kanałów spalin i rurociągów.

W dalszej kolejności Sąd ustalił, że ubezpieczonemu wystawiono świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, gdzie pracodawca potwierdził, że odwołujący w okresie od 5 stycznia 1977r. do 30 listopada 1977r. na stanowisku ślusarza - spawacza, wykonywał prace w warunkach szczególnych, które pracodawca zaliczył do prac wymienionych w wykazie A dział II, poz. 1 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r., tj. pracę montera kotłów i urządzeń pomocniczych.

Razem z ubezpieczonym w spornym okresie pracowali Z. S. – ślusarz–spawacz i J. H. – ślusarz–spawacz.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, kopii książeczki spawacza (k.21-22), zeznań świadków Z. S. i J. H., (k.30 - 33), wyjaśnień ubezpieczonego (k. 33) oraz jego akt osobowych dołączonych do akt niniejszej sprawy. Zgromadzona w sprawie dokumentacja została sporządzona w sposób rzetelny i nie budzący wątpliwości, a zeznania świadków są spójne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, dając łącznie pełny obraz przebiegu i charakteru zatrudnienia odwołującego w spornych okresach. Nadto zeznania świadków korelują z zapisami w dokumentacji emerytalnej i osobowej ubezpieczonego.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie ubezpieczonego, S. M. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 887, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie

wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaś do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Kwestie posiadania przez ubezpieczonego ponad 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nieprzystąpienia do OFE nie były sporne.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy zaliczył jedynie 1 rok i 28 dni takiej pracy takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału Sąd uznał, że ubezpieczony S. M., z dniem 8 marca 2017r. ukończył 60 rok życia, i na dzień

31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca ubezpieczonego w Zakładzie (...) Przedsiębiorstwo Państwowe od 5 stycznia 1977r. do 30 listopada 1997r., z wyłączeniem kilkudniowych przerw w zatrudnieniu przed i po zakończeniu odbywania służby wojskowej, na stanowisku ślusarza–spawacza, była pracą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywaną w szczególnych warunkach, tj. przy bieżącej konserwacja agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Z kolei praca na budowie eksportowej odpowiada pracy przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym.

Zgodnie z wykazem A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracą w szczególnych warunkach, uprawniającą do niższego wieku emerytalnego są prace wymienione w dziale XIV poz. 25, przy bieżącej konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących

w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie oraz w dziale XIV poz. 12, przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym , atomowodorowym.

Sąd uznał, że w spornych okresach odwołujący pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym czasie nie wykonywał innych czynności niż związane z opisanymi pracami remontowymi.

Z kolei pracownicy elektrociepłowni stale obsługujący urządzenia remontowane przez odwołującego, wykonywali pracę monterów kotłów i urządzeń pomocniczych, która jest pracą wymienioną w wykazie A dział II rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków potwierdzającym charakter pracy ubezpieczonego, uznając te dowody za spójne logiczne i wzajemnie się uzupełniające. Nadto zeznania świadków korelują z zapisami w dokumentacji emerytalnej i osobowej ubezpieczonego.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy. Tym samym, wbrew temu co zarzucał organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, nie ma znaczenia, iż w kwestionowanym świadectwie pracy pracodawca nie powołał się szczegółowo na konkretne pozycje rozporządzeń resortowych, bowiem nie określają one rodzajów prac w szczególnych warunkach, a jedynie stanowiska na których była ona wykonywana.

Bez znaczenia pozostaje także fakt, że w przedłożonym przez odwołującego, za sporny okres, świadectwie pracy w warunkach szczególnych, pracodawca wpisał nazwę stanowiska, która nie odpowiada ściśle stanowisku wymienionemu w wykazie. Fakt wykonywania takiej pracy został bowiem wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia - w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Niezależnie od powyższego Sąd miał na uwadze, że ZUS nie uwzględnił odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych okresu odbywanej przez niego

w okresie od 27 października 1977r. do 17 października 1979r. służby wojskowej. Należy jednak pamiętać, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który bezpośrednio po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze ( vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013r, II UZP 6/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 września 2015r. III AUa 620/15, LEX nr 1820468).

Odwołujący zarówno przed podjęciem, jak i po zakończeniu służby wojskowej wykonywał prace bezpośrednio przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących

w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Nie posiadał przerwy w zatrudnieniu przed podjęciem służby wojskowej. Również bezpośrednio po jej zakończeniu, terminowo, przed upływem 30 dni, wrócił do wykonywania takiej samej pracy. Z tego też względu Sąd zaliczył okres pełnionej przez niego służby wojskowej do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Sąd miał też na uwadze, że organ rentowy z zaliczonego przez siebie okresu pracy w warunkach szczególnych od 1 grudnia 1997r. do 31 grudnia 1998r., wyłączył ubezpieczonemu okresy pobierania zasiłku chorobowego wynoszące w sumie 10 dni.

Stosownie do art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Przepis ten został dodany ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz.1264 ), która weszła w życie w dniu 1 lipca 2004r.

Z bogatego i ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego ukształtowanego na tle stosowania tego uregulowania prawnego wynika, iż przepis powyższy nie ma zastosowania do stanów powstałych przed jego wejściem w życie. Zatem okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa przypadające przed dniem 1 lipca 2004r. podlegają wliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach z dnia 5 maja 2005r. sygn. akt II UK 219/04, z dnia 23 kwietnia 2010r. sygn. akt II UK 313/09 i z dnia 13 lipca 2011r. sygn. akt I UK12/13 ( por. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2016r. sygn. akt III AUa 74/16 ), a tut. Sąd stanowisko to w pełni podziela.

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że ubezpieczony legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. wymaganym 15 - letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Nadto Sąd uznał, że z momentem osiągnięcia wieku 60 lat, odwołujący spełnił wszystkie warunki uprawniające go do otrzymania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym Sąd z mocy art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, przyznając ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 8 marca 2017r.

(-) SSO Mariola Szmajduch